

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 9.7.2009

KOM(2009) 341 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Výroční zpráva Evropské komise
o nástroji stability v roce 2008**

{SEC(2009)932}

Úvod

Tato zpráva se předkládá Evropskému parlamentu a Radě v souladu s požadavkem na podávání zpráv stanoveným v článku 23 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1717/2006 ze dne 15. listopadu 2006 o zřízení nástroje stability (dále jen „nařízení IfS“). Tento článek zní:

„Komise posoudí pokrok dosažený při provádění opatření přijatých podle tohoto nařízení a předloží Evropskému parlamentu a Radě výroční zprávu o provádění pomoci. Tato zpráva se předkládá rovněž Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Obsahuje informace vztahující se k předešlému roku týkající se financovaných opatření, výsledků sledování a hodnocení a plnění rozpočtových závazků a plateb podle jednotlivých zemí, regionů a odvětví spolupráce.“

Tato zpráva se rovněž předkládá jako doplněk k informacím, které již byly dříve poskytnuty v souladu s požadavkem na podávání zpráv podle čl. 6 odst. 6 nařízení IfS. Současnou praxí, kterou Komise zavedla od roku 2007, je systematicky informovat Radu a Evropský parlament o mimořádných opatřeních pomoci, jež mají být v rámci reakce EU na krizi podpořena pomocí IfS. Jelikož je nutné zvládnout předkládání zpráv týkajících se jednotlivých programů, výroční zprávy slouží rovněž jako celkový aktualizovaný přehled provádění všech stávajících opatření, která byla dříve uvedena, včetně těch, o nichž není možno poskytnout informace z doby před zahájením jejich provádění. Tyto aktualizace jsou uvedeny v přílohách zprávy.

1. HISTORICKÝ VÝVOJ NÁSTROJE STABILITY

1.1. Reakce na krizové situace

Po několik let přispívala Komise k reakci EU na krizové situace, ať už na přírodní katastrofy nebo politické krize ve třetích zemích, **pomocí nástrojů ES pro vnější pomoc**, přičemž v druhém případě tomu tak často bylo v souvislosti se společnými akcemi EU v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) nebo evropské bezpečnostní a obranné politiky (EBOP). Tyto nástroje, např. mechanismus rychlé reakce a africký mírový projekt, tak mohly plnit důležitou překlenovací funkci ve vztahu k účinnému rozvoji zeměpisných nebo tematických nástrojů Společenství a přispívat k plnění cílů a vytváření součinností v dané zemi či v rámci regionálních strategií.

Schopnost Komise reagovat na krizové situace v roce 2007 značně posílilo zřízení nástroje stability (IfS), jelikož reakce na krizové situace představují jeho nejvýznamnější složku (podle rozpočtu upraveného dne 21. listopadu 2008, snížený na 1,3 miliardy EUR za sedm let)¹.

¹ Podle článku 24 nařízení IfS je celkové finanční krytí nástroje stability na období 2007–2013 je 2,062 miliardy EUR. Podle nařízení připadá z této částky na opatření spadající pod článek 4 v případě odstavce 1 maximálně 7 %, v případě odstavce 2 maximálně 15 % a v případě odstavce 3 maximálně 5 %, což představuje maximálně 557 milionů EUR. Nejméně 73 % by tedy bylo vyhrazeno na opatření podle článku 3, respektive na „reakce v krizových situacích“. Avšak po úpravě rozpočtu v listopadu 2008, která vedla k převodu 240 milionů EUR z položky 19 06 01 na potravinový nástroj, se disponibilní částka na reakci v krizových situacích snížila na 1,27 až 1,29 miliardy EUR na období 2007–2013 oproti původně plánované částce 1,49 miliardy EUR.

V porovnání s předchozím mechanismem rychlé reakce představuje složka IfS týkající se reakce na krizové situace výrazné navýšení finančních příspěvků (93 milionů EUR v roce 2007, 129 milionů EUR v roce 2008 a průměrně 185 milionů EUR ročně pro reakce na krizové situace v období 2007–2013) a prodloužení programů (18 měsíců s možností program prodloužit při splnění určitých podmínek). Opatření přijatá podle článku 3 nařízení IfS, především „podpora v reakci na krize nebo nastupující krize, jsou stanovena ředitelstvím A Generálního ředitelství pro vnější vztahy Evropské komise (GŘ RELEX), a to za účasti příslušných zeměpisných útvarů skupiny RELEX a s intenzivní účastí delegací Komise ve třetích zemích. Odpovědnost za rozhodování a provádění návazných programů zůstává na ředitelství A GŘ RELEX, zatímco delegace Komise jsou v mnoha případech pověřovány řízením projektů v dané zemi. Pokrok dosažený v roce 2008 je popsán v oddíle 2 této zprávy.

1.2. Opatření týkající se dlouhodobého nadregionálního ohrožení bezpečnosti podle čl. 4 odst. 1 a 2 nařízení IfS.

IfS rovněž obsahuje dlouhodobější složku, která zajišťuje „pomoc v kontextu stabilních podmínek spolupráce“.

Priority pro dlouhodobé akce podle čl. 4 odst. 1 a 2 definovala Komise v dokumentu o strategii nástroje stability pro období 2007–2013. První prioritou je podporovat mezinárodní snahy řešit šíření zbraní hromadného ničení, a to prostřednictvím kroků zaměřených na zlepšení účinné kontroly chemických, biologických, radiologických a jaderných materiálů a látek, prostřednictvím kontroly zboží dvojího užití a dále pak prostřednictvím kroků, jež by pomohly přesměrovat odborné znalosti získané při vývoji zbraní do sféry mírových činností (53 milionů EUR pro období 2007–2008). Druhou prioritou je podporovat celosvětové a nadregionální snahy o řešení hrozby, kterou představuje nedovolený obchod, terorismus a organizovaný zločin (19 milionů EUR pro období 2007–2008).

Dvěma dalšími prioritami jsou pak podle čl. 4 odst. 1 řešení otázek ohrožení důležitých infrastruktur a důležitých námořních tras potenciálně nadnárodního dosahu. Tyto dvě oblasti jsou však nové a navržení specifických programů si bude vyžadovat rozsáhlou přípravu. Komise tyto dvě oblasti zahrnula do následného orientačního programu na roky 2009–2011.

Tato složka je plánována v GŘ RELEX, za její řízení je však přímo odpovědný Úřad pro spolupráci EuropeAid (GŘ AIDCO). Pokrok dosažený v této složce v roce 2008 je popsán v oddíle 4 této zprávy.

1.3. „Budování kapacit pro situaci před krizí a po krizi“ podle čl. 4 odst. 3 nařízení IfS, (dále jen „připravenost na krizové situace“).

Pro období 2007–2008 bylo pro tuto složku v plánu vyhrazeno a přiděleno 15 milionů EUR, z nichž 7 milionů EUR připadá na rok 2007 a 8 milionů EUR na rok 2008. Pokrok dosažený v roce 2008 v této složce, která je rovněž centrálně řízena ředitelstvím A GŘ RELEX, je popsán v oddíle 3 této zprávy.

2. REAKCE NA KRIZOVÉ SITUACE V RÁMCI NÁSTROJE STABILITY (ČLÁNEK 3, ROZPOČTOVÝ OKRUH 19.06.01)

2.1. IfS jako součást širší sady nástrojů EU pro řešení krizových situací

Aby EU posílila svoji pozici na poli zahraniční a bezpečnostní politiky, musí mít dostatečnou kapacitu pro reakce při krizových situacích ve třetích zemích, kterým by tak pomáhala vrátit se na cestu udržitelného rozvoje. Svoji kapacitu reagovat na krize ve světě musí Unie umocnit jednak posílením čtených nástrojů, kterými disponuje (nástrojů pro řešení civilních a vojenských krizí, diplomacie, jakož i rozvojové spolupráce či obchodní politiky), a jednak zajištěním toho, aby tyto nástroje při plnění cílů příslušné země a regionálních strategií pro mír, stabilitu a udržitelný rozvoj fungovaly jako jeden provázaný celek. IfS představuje důležitý doplněk nástrojů, kterými Společenství reaguje na krize. Tyto nástroje Společenství spolu se společnými akcemi EU v rámci SZBP/EBOP a specializované prostředky v rámci dalších nástrojů Společenství představují podstatu reakceschopnosti EU v krizových situacích.

2.2. Vývoj a přijímání programů reakce na krizové situace IfS

Programy reakce na krizové situace nemohou být ze své vlastní podstaty nijak předem plánovány. Jsou vyvíjeny jako reakce na krize nebo nastupující krize, když podpora z jiných finančních nástrojů ES nemůže být poskytnuta dostatečně rychle, a zohledňují horizontální a zeměpisné cíle a priority EU. Přijatá opatření doplňují zeměpisné politiky a nástroje Společenství a rovněž usilují o součinnost s těmito politikami a nástroji. IfS může být mobilizován především v případě nové závažné politické krize či přírodní katastrofy, může nabídnout možnost jak krizi zabránit, jak urychlit řešení konfliktu nebo zajistit potřebné podmínky pro doručení pomoci z ES.

V souvislosti s reakcí na politické krize byla v minulosti mnohá opatření IfS navržena a realizována spolu s akcemi SZBP/EBOP, naposledy v Gruzii, kde se po srpnovém konfliktu z programů reakce na krizové situace IfS financovaly naléhavé potřeby ve výši 15 milionů EUR pro více než 30 000 vnitřně vysídlených osob a na odstranění nevybuchlé munice a zároveň byla nasazena pozorovatelská mise Evropské unie v Gruzii (EUMM Georgia). Dalšími příklady účinného propojení IfS s EBOP a zeměpisnými nástroji a strategiemi rozvojové spolupráce jsou Čad a Středoafriická republika, kde se na doplnění a podporu mise EUFOR uvolnilo z prostředků IfS 15 milionů EUR na policejní program MINURCAT na ochranu uprchlických táborů a sčítání lidu v Čadu a dále 6,5 milionu EUR na reformu bezpečnostního systému ve Středoafriické republice. Zároveň se z finančního rámce B 9. ERF financuje 13 milionů EUR *Program na podporu stabilizace* s cílem zajistit podmínky (bezpečnost potravin, obnova sociálních infrastruktur, obnova právního státu a mechanismů zprostředkování) pro udržitelný návrat vnitřně vysídlených osob do vesnic, odkud pocházejí. Aby byla zajištěna návaznost, je v rámci 10. ERF vyčleněno 25 milionů EUR na podporu reformy soudnictví, včetně další pomoci na druhou fázi programu MINURCAT.

Postupy pro schvalování IfS jsou sestaveny tak, aby se zajistilo rychlé přijetí programů reakce na krizové situace do výše 20 milionů EUR. Zároveň mají akce IfS výrazně politický charakter, jejich spuštění musí být promyšleno, což není možné bez vynaložení určitého času na řádné politické konzultace v rámci EU, s příslušnými státními orgány a dalšími mezinárodními činiteli.

2.3. Programy reakce na krizové situace IfS přijaté v průběhu roku 2008

2.3.1. Plnění rozpočtu

Pokud jde o **prostředky na závazky**, vzrostly prostředky v rozpočtovém okruhu Reakce a příprava na krizi (19 06 01) o více než jednu třetinu ze 100 milionů EUR v roce 2007 na 136,871 milionu v roce 2008. Z této částky bylo **128,87 milionu EUR přiděleno na reakce na krizové situace**.² Na konci roku dosáhla míra plnění v oblasti závazků **100 %**.³ Dalším ukazatelem podstatně rychlejší reakce na krizové situace je skutečnost, že na **75 % těchto závazků byly již uzavřeny smlouvy (96 milionů EUR)**, oproti roku 2007, kdy to bylo jen 45 %.

V průběhu roku se ukázalo, že původní částka prostředků na platby v okruhu 19 06 01 rozpočtu na rok 2008 ve výši 70 milionů EUR, nebyla dostatečná. Proto muselo být požádáno o dodatečné prostředky na platby ve výši 37 milionů EUR. **Skutečně vyplaceno bylo 92 milionů EUR, což je téměř trojnásobek objemu plateb provedených v roce 2007.** V procentních bodech to odpovídá podílu 85 % z celkových prostředků (včetně navýšení) na rok 2008, který je rovněž vyšší než míra plnění v roce 2007 (68 %).

2.3.2. Programy přijaté v roce 2008

Nástroj stability byl také druhý rok po svém zřízení využíván k financování celé řady projektů reakce na krizové situace přijetím mimořádných opatření pomoci na základě nařízení IfS. Celkově bylo v roce 2008 přijato **26 rozhodnutí o financování**, včetně dvou nových nástrojů IfS, a **16 opatření v rámci nástrojů IfS** a byly na ně přiděleny prostředky. Úplný seznam všech rozhodnutí o financování přijatých v roce 2008 v rámci okruhu 19 06 01 je obsažen v příloze této zprávy.

Mezi nejdůležitější opatření reakce na krizové situace v roce 2008 patří pomoc při řešení konfliktu v **Konžské demokratické republice (10 milionů EUR)**, podpora křehkého mírového a transformačního procesu v **Nepálu (5,95 milionu EUR)**, podpora **vnitřně vysídleným osobám v Gruzii** po skončení konfliktu (**15 milionů EUR**), další podpora při **budování míru v Kosovu (14,2 milionu EUR)** během složitého přechodu po vyhlášení nezávislosti a vyslání mise Evropské unie EULEX, rozsáhlý **program obnovy v Bangladéši po ničivém cyklónu Sidr (13 milionů EUR)** a dodatečná podpora **křehkého procesu usmíření v Libanonu s cílem pomoci připravit volby v roce 2009 (4 miliony EUR)**. Kromě toho byly vytvořeny dva nové nástroje pro naléhavá opatření menšího rozsahu na podporu přechodného soudnictví a mezinárodních tribunálů (12 milionů EUR) a na podporu zprostředkování a smíru (5,5 milionu EUR).

Dva roky po zřízení nástroje stability je složka týkající se reakce na krizové situace nyní dobře zavedená jako účinný, komplementární nástroj EU pro řešení krizí. Pokud jde o zeměpisné rozdělení prostředků, bylo **v roce 2007 a 2008 přiděleno celkem 220 milionů EUR na 59 akcí po celém světě.**

V uplynulých dvou letech byla převážná část podpory poskytnuta **Africe** (zejména KDR, Středoafričské republice, Čadu, Somálsku – **29 %**), následuje **Asie** (zejména Afghánistán, Srí Lanka, Nepál, jižní Thajsko, Aceh, Východní Timor – **19 %**),

² Zbývajících 8 milionů EUR bylo přiděleno na opatření podle čl. 4 odst.3, Příprava na krizi, viz níže.

³ Veškeré prostředky C1 ve výši 136,871 milionu EUR článku 19 06 01 byly přiděleny. Navíc bylo přiděleno 236 868,50 EUR na prostředky C4.

Blízký Východ (Libanon, Palestina, iráčtí uprchlíci v Sýrii – 12 %), **Kosovo** (24 milionů EUR) a **Gruzie** (17 milionů EUR).

Z tematického hlediska zahrnují přijatá opatření širokou řadu otázek, které jsou zaměřeny na specifické potřeby konkrétního konfliktu či situace po konfliktu: krátkodobé poradenství k vytyčení a spuštění reformy bezpečnostního systému po skončení konfliktu (Konžská demokratická republika, Guinea-Bissau, Libanon, Palestina, Východní Timor), opatření v oblastech, kde zasahují mise SZBP (Gruzie, Kosovo, Konžská demokratická republika, Afghánistán, Čad, Palestina), podporu regionální kapacity pro budování míru (mise Africké unie v Somálsku AMISOM, prostřednictvím Africké unie a Organizace spojených národů v Dárfúru), problematiku právního státu a přechodného soudnictví (Afghánistán, Kyrgyzstán, Kolumbie, Haiti, Sierra Leone, Šalamounovy Ostrovy), podporu prozatímní správy (Mezinárodní civilní úřad v Kosovu), řešení konfliktů a usmíření (Srí Lanka, Thajsko, Kolumbie, Uganda, Zimbabwe, Peru, Palestina, Barma, Nepál), programy obnovy a posuzování potřeb po skončení konfliktu nebo katastrofy (Bangladéš, Nikaragua, Libanon, Peru), podporu vysídlenému obyvatelstvu (Libanon, Sýrie) a problematiku zdrojů konfliktů (zvláštní nástroj).

2.4. Nástroje IfS: První a druhý nástroj pro politické poradenství a zprostředkování (PAMF), nástroj pro zdroje konfliktů a nástroj pro přechodné soudnictví

Ve světle pozitivních zkušeností s mechanismem rychlé reakce byla prostřednictvím finančních rozhodnutí IfS zavedena řada nástrojů s cílem pokrýt určité důležité tematické oblasti reakce na krizové situace, které obvykle vyžadují okamžité zahájení drobnějších akcí. Mezi tyto oblasti nyní patří nástroj pro politické poradenství a zprostředkování, nástroj pro zdroje konfliktů a nástroj pro přechodné soudnictví po skončení konfliktů). Tyto nástroje umožňují financování naléhavých, cílených opatření menšího rozsahu na úrovni delegací Komise bez potřeby jednotlivých rozhodnutí o financování.

Prostředky **nástrojů zřízených v roce 2007 pro politické poradenství a zprostředkování (PAMF – 10 milionů EUR) a pro zdroje konfliktů (CRF – 2 miliony EUR)** byly do konce roku 2008 plně vyčerpány a smluvně zajištěny. V rámci nástroje PAMF bylo v roce 2007 financováno pět akcí a v roce 2008 dvanáct akcí. Patřilo mezi ně krátkodobé a nezbytně nutné politické poradenství a odborné znalosti v Guineji-Bissau, Arménii, Gruzii, Libanonu, na Srí Lance, v Myanmaru a dalších krizových regionech nebo financování společného posouzení potřeb v situaci po katastrofě s OSN a Světovou bankou v Bangladéši, Myanmaru, na Haiti a Ukrajině. Z prostředků CRF bylo financováno pět akcí s cílem podpořit boj proti nelegální těžbě diamantů a obchodu s diamanty v rámci kimberleyského procesu a protiprávnímu využívání dalších přírodních zdrojů v jiných oblastech.

V roce 2008 byl zřízen nový nástroj pro přechodné soudnictví, do něhož bylo vloženo 12 milionů EUR, s cílem včas a cíleně podporovat mezinárodní tribunály a iniciativy v oblasti přechodného soudnictví. Partneři Komise pro provádění jsou mezinárodní a regionální organizace, státní a nestátní subjekty a/nebo jednotlivé tribunály a komise pravdy. Jako první akce v rámci tohoto nástroje bylo již v roce 2008 smluvně zajištěno 2,5 milionu EUR jako naléhavá částka potřebná k financování řízení před mezinárodním tribunálem proti Charlesi Taylorovi za válečné zločiny v Sieře Leone. Kromě toho bylo v prosinci 2008 přiděleno 5,5 milionů EUR na rozhodnutí o druhém nástroji PAMF.

2.5. Pokrok při provádění programů reakce na krizové situace přijatých v roce 2007

Téměř všechny (97 %) prostředky přidělené na reakci na krizové situace na rok 2007 byly smluvně zajištěny. Podíl prostředků vyplacených na tyto smlouvy činí 65 %. Jelikož projekty trvají většinou 12 až 18 měsíců, většina opatření přijatých v roce 2007 se dosud provádí přímo na místě. Řada opatření však byla mezitím dokončena, např. projekt reformy soudnictví v Afghánistánu. Operační pokroky a dopady opatření přijatých v roce 2007 jsou podrobně popsány v přílohách.

2.6. Úloha delegací Komise

Podrobné a pravidelné monitorování všech programů IfS zajišťují delegace EK v přijímajících zemích. Delegace Komise v mnoha případech předkládají ústředí Komise návrhy projektů a jsou přímo odpovědné za provádění přijatých programů pomoci.

Stejně jako v roce 2007 byly prováděním většiny projektů – 21 z celkem 26 rozhodnutí o financování a tři akce v rámci nástrojů IfS – následně pověřeny delegace v příslušných zemích. V roce 2008 tak bylo delegacemi podepsáno 40 smluv financovaných z rozpočtového okruhu 19 06 01. Od roku 2007 bylo v reakci na krizové situace 27 delegací Komise pověřeno provedením 40 akcí o objemu prostředků ve výši 180 milionů EUR. Delegace tak mohou nejen vyjednávat, uzavírat a případně včas upravovat smlouvy s místními partnery, nýbrž také pečlivě sledovat provádění projektu přímo na místě.

2.7. Další zkušenosti

Realizace složky IfS týkající se reakce na krizové situace probíhá nadále úspěšně a plní cíle uvedené v nařízení. Celý rozpočet na reakce v krizi pro rok 2008 byl poskytnut v plné výši. Organizační struktury v rámci skupiny RELEX prokázaly, že jsou vhodné a spolehlivé a umožňují rychlé sestavování a přijímání programů. Přijaté programy přispěly ke snahám reagovat na krize ve světě a byly užitečným (a někdy i stěžejním) doplňkem jiných opatření EU pro reakce na krizové situace, jako např. v Gruzii, Kosovu, Čadu a Středoafričské republice.

S cílem získat podrobnější poznatky o dopadu, účinnosti, účelnosti, udržitelnosti a dalších výsledcích složky IfS týkající se reakce na krizové situace hodlá Komise provést v roce 2009 programové hodnocení, a to na základě opatření přijatých v letech 2007 a 2008, pokud jsou již v dostatečně pokročilé fázi, aby umožňovala smysluplnou analýzu. Výsledky hodnocení budou sděleny Parlamentu a Radě.

3. SLOŽKA NÁSTROJE STABILITY TÝKAJÍCÍ SE PŘIPRAVENOSTI NA KRIZE (ČL. 4 ODS. 3, ROZPOČTOVÝ OKRUH 19 06 01)

Pokud jde o složku nástroje stability „připravenost na krize“, přinesl rok 2008 další pokroky při konsolidaci *partnerství pro budování míru*, jehož cílem je mobilizovat a konsolidovat odborné znalosti občanů ve prospěch aktivit zaměřených na budování míru. Složka se zaměřuje na posílení relevantních kapacit příslušných partnerů rychle reagovat na krize a obracet se přitom bude hlavně na organizace ze sféry občanské společnosti a skupiny odborníků. Oslovovat však bude i mezinárodní a regionální organizace a příslušné agentury v členských státech EU.

V roce 2008 byly veškeré prostředky ve výši 15 milionů EUR vyčleněné v letech 2007 a 2008 přiděleny a složky a cíle stanovené v příslušném ročním akčním programu byly provedeny.

V této souvislosti byly v rámci podpory partnerství pro budování míru zahájeny dvě výzvy určené organizacím občanské společnosti: výzva posílit budování kapacit a první fáze výzvy týkající se uspořádání kulatých stolů. Úspěšné návrhy v rámci výzvy budování kapacit představují směs průřezových, meziregionálních a krizově zaměřených akcí určených k budování kapacit v mnoha regionech světa (evropské sousedství, Afrika, Asie, Karibik atd.). Také v rámci první fáze výzvy uspořádat kulaté stoly byly vybrány jak průřezové, tak krizově zaměřené návrhy, přičemž činnosti byly zaměřené na evropské sousedství.

Kromě toho byly v rámci spolupráce s mezinárodními organizacemi v oblasti včasného varování a urychlené obnovy poskytnuty přímé příspěvky Africké unii (na podporu kontinentálního systému včasného varování), UNDP (na spolupráci při posuzování potřeb v době po skončení konfliktů a katastrof a v oblasti přírodních zdrojů a konfliktů) a vzdělávacím střediskům v příslušných členských státech v rámci školení personálu civilních stabilizačních misí.

Během roku se dále rozvíjel dialog s organizacemi občanské společnosti, a to organizací řady konzultačních setkání (v únoru, červnu a říjnu) a využitím webového portálu partnerství pro budování míru (PbP) jako prostředku komunikace s partnery PbP.

Pokud jde o „Iniciativu pro budování míru“ (dříve známé jako „Sít' pro prevenci konfliktů“), která je postupně začleňována do PbP, činnosti deseti organizací občanské společnosti podílejících se na této akci byly zaměřeny na sloučení doplňujících se znalostí partnerů v šesti sdružených oblastech: zprostředkování; regionální spolupráce v oblasti životního prostředí, hospodářství a přírodních zdrojů; bezpečnost; demokratizace a přechodné soudnictví; rovnost žen a mužů; budování kapacit a odborná příprava. V rámci těchto oblastí se činnosti zaměřují na využití těchto znalostí k tomu, aby se usnadnilo předcházení konfliktů a budování míru v praxi.

4. DLOUHODOBÁ SLOŽKA NÁSTROJE STABILITY (ČL. 4. ODS. 1 A 2, ROZPOČTOVÉ OKRUHY 19 06 03 A 19 06 02)

Na základě strategického dokumentu na období 2007–2011 a orientačního programu na období 2007–2008 byla v roce 2008 provedena tato opatření:

4.1. 19 06 03 – Nadregionální akce v oblasti organizovaného zločinu, nedovoleného obchodování, ochrany důležité infrastruktury a hrozeb veřejnému zdraví a boje proti terorismu a 19 06 02 03 – Politika Společenství v boji proti šíření lehkých zbraní

Veškeré činnosti v rámci ročního akčního programu 2007 (9 milionů EUR) byly smluvně zajištěny. Roční akční program 2008 (13,3 milionu EUR) byl přijat v listopadu 2008. Předpokládá další financování zařízení odborné podpory, opatření k řešení problému nedovoleného obchodu s Afghánistánem (ilegální dovoz/vývoz), boj proti nedovolenému hromadění střelných zbraní a obchodování s nimi, boj proti organizované trestné činnosti a terorismu v Africe a prevence šíření prekurzorů drog v oblasti Latinské Ameriky a Karibiku.

V roce 2008 bylo rovněž úspěšně zavedeno zařízení odborné podpory, což je mechanismus sloužící k mobilizaci špičkových odborníků na podporu vytváření programů a stanovení opatření k řešení různorodých nadregionálních hrozeb pro bezpečnost. Také byla oznámena výzva k projevení zájmu určená členskými státy,

bylo podepsáno pět smluv s konsorcií vedenými agenturami členských států a jedna dohoda o specifické technické podpoře se Společným výzkumným střediskem Komise. Kromě toho byly uspořádány mise do více než 40 zemí a pět seminářů.

V prosinci 2008 byl podepsán rozsáhlý projekt „Boj proti nedovolenému obchodu s Afghánistánem (ilegální dovoz/vývoz)“ (1. a 2. fáze, 9,5 milionu EUR) s GTZ jménem konsorcia zahrnujícího členské státy, Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) a Interpol. Rovněž v prosinci 2008 byl s UNODC podepsán projekt PRELAC (boj proti obchodu s prekurzory drog v Latinské Americe a Karibiku), který se začne provádět v prvním čtvrtletí roku 2009. Na základě samostatného zvláštního opatření přijatého v prosinci 2008 byl podepsán projekt na podporu boje proti nedovolenému hromadění střelných zbraní a obchodování s nimi ve Střední Americe a sousedních zemích.

Jelikož byl první projekt stanovený v rámci ročního akčního plánu 2007 zahájen na počátku roku 2009 a je tudíž ve velmi raném stádiu provádění, lze první praktické poznatky očekávat až v roce 2010.

4.2. 19 06 02 – Akce v oblasti zmírňování rizik a připravenosti související s chemickými, jadernými a biologickými materiály nebo látkami

Roční akční plán na rok 2008 (23,5 milionu EUR⁴) byl přijat v prosinci 2008. Předpokládá podporu v těchto oblastech: vytvoření alternativních pracovních míst pro vědce a inženýry, kteří se dříve zabývali vývojem zbraní, a to v rámci ISTC/STCU (Mezinárodní středisko pro vědu a technologii a Středisko vědy a technologie na Ukrajině v Kyjevě), posílení civilních schopností a výměny informací při boji proti nedovolenému obchodu s chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným materiálem, posílení kontrol exportu zboží dvojího užití a zlepšení kapacit pro boj proti biologickým hrozbám. Další podrobnosti jsou uvedeny v příloze.

Veškeré činnosti stanovené v ročním akčním plánu na rok 2007 podle čl. 4 odst. 2 byly smluvně zajištěny a zahájeny v roce 2008. Jelikož první projekty se začaly provádět teprve před několika měsíci, nebylo dosud provedeno hodnocení. Předpokládá se, že hodnocení a audity budou provedeny v roce 2010.

Zatímco činnosti v mnoha oblastech, na které se vztahuje čl. 4 odst. 2, byly zaměřeny na bývalý Sovětský svaz, včetně opatření v ročním akčním plánu 2007/2008, je třeba nyní zaměřit úsilí na rozšíření zeměpisné působnosti podpory. V rámci IfS tak získávají podporu nové regiony či země na opatření zaměřená na zlepšování kapacit v oblasti kontrol exportu a boje proti nedovolenému obchodu s chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným materiálem. Jedná se např. o pět zemí západního Balkánu, Albánii, Turecko, Maroko, Tunisko, Egypt, Spojené arabské emiráty, Čínu a Thajsko. Kromě toho průzkumné mise odborníků v rámci Zařízení odborné podpory potvrdily, že kapacity zemí v jihovýchodní Asii, na Blízkém Východě a v částech Afriky musí být posíleny. Tyto země budou zahrnuty do budoucí oblasti podpory podle čl. 4 odst. 2.

⁴

Celkové položky v rozpočtovém bodu 19 06 02 01 na rok 2008 činily původně 27 milionů EUR. Z toho bylo 1,5 milionu EUR převedeno do bodu 19 08 01 03 na opatření v Gruzii a 2 miliony EUR bylo vyčleněno jako příspěvek na zařízení odborné podpory v rámci ročního akčního plánu 2008 podle čl. 4 odst. 1.

5. ZÁVĚR

Po dvou letech fungování je IfS nyní dobře zavedený jako vysoce účinný nástroj EU pro řešení krizí.

IfS je spolu s dalšími relevantními nástroji Společenství významnou součástí komplexního přístupu EU k řešení krizí, který v EU a celosvětovém měřítku získal značnou podporu, což bylo zdůrazněno ve zprávě o Evropské bezpečnostní strategii z minulého roku.

Dobrá spolupráce s členskými státy, Evropským parlamentem a sekretariátem Rady umožnila Komisi navrhnout krátkodobé i dlouhodobé programy IfS s cílem reagovat na základní potřeby.

Z hlediska rostoucí potřeby využití IfS je důležité, aby bylo i nadále zajištěno dostatečné financování nástroje IfS.